

Stalin byder velkommen ved indgangen til museet, der beskæftiger sig med flere facetter af den tidligere sovjetleders personlighed.

Foto: Jens Malling

På besøg i berygtet sovjetleders fødeby

Midt i den søvnige georgiske provinsby Gori ligger en pompøs museumsbygning med et klart formål: at ære bysbarnet Josef Stalins liv og skæbne. Udstillingen dokumenterer den berygtede despots løbebane fra præsteseminariet, over en karriere som digter, til han nåede en position som en af verdens mest magtfulde statsledere. Der er dog også blevet plads til en lille ekstraudstilling, der mindes Stalin-tidens ofre.

JENS MALLING | Jyllands-Postens udsendte medarbejder | rejseredaktionen@jp.dk

Her æres som en guddom. Det indtryk møder den besøgende på et særligt museum i den georgiske by Gori. Imposante søjler holder den tempel-lignende bygning oppe. Den udstråler en aura af noget uforgængeligt og kunne være det sidste hvilested for en af Antikkens kejsere.

I stedet lægger den sakrale konstruktion rum til en omfattende udstilling om en af det 20. århundredes mest magtfulde og despotiske statsledere: Josef Stalin. Han regerede det sovjetiske imperium med jernhånd fra starten af 1930'erne til sin død i 1953. Fra sine gemakker i Kreml udstedte han befalinger om massemord og tvangsflytninger af hele folkeslag. Hans tilhængere husker ham hellere som sejrherre i Anden Verdenskrig og nazismens banemand.

Kursen mod magtens allerøverste tinder i Sovjetunionens hovedstad, Moskva, begyndte under ydmyge kår her i Gori – en støvet provinsby i udkanten af det daværende russiske tsarrige. Stalins barndomshjem, hvor han kom til verden i 1878, står lige foran museet. Barndomshytte er dog muligvis et mere velvalgt ord.

For at kompensere for indtrykket af de beskedne boligforhold har det lille hus fået en kapel-agtig struktur bygget hen over sig, der understreger stedets betydning. Igen er der ikke sparet på de klassiske søjler. Alle de andre huse i kvarteret blev revet ned, inden museet åbnede i 1957.

Det kræver ingen synderlig viden om byplanlægning at indse, at hele Gori er bygget rundt om museet til den sovjetiske leder. Kultstedet for Stalin er opført på den centrale plads, hvor en til-

Det kræver ingen synderlig viden om byplanlægning at indse, at hele Gori er bygget rundt om museet til den sovjetiske leder.

stødende allé naturligvis er navngivet efter den store mand – *Stalin Avenue* bekendtgør skiltet på gadehjørnet. Byens brede boulevarder – alt for brede til en by af denne størrelse, slår det en – peger ind mod Stalin-templet. En statue af det berømte bysbarn med det karakteristiske overskæg byder velkommen foran museets indgang.

I seks enorme sale udstilles utallige genstande relateret til den magttørstige georgiers liv: Stalins hat, Stalins cigaretter, Stalins telefon, Stalins støvler, Stalins pibe, Stalins tekande, Stalins kuglepen ...

Stalins dødsmaske

Den besøgende overvældes af funklende lysekro-ner, røde løbere, spejlglatte montre samt et væld

Stalins dødsmaske vækker mange forskellige følelser blandt de besøgende.

Foto: Jens Malling

En indisk familie gør store øjne. Faren spørger lavmælt guiden, om han må have lov til at tage et foto. Russiske turister defilerer forbi i en stemning af ærefrygt.

► af biografiske detaljer om despoten. Den unge Josef gik på præsteseminariet i Tbilisi, han syslede med digte, begyndte på sine revolutionære aktiviteter og blev sendt i eksil i Sibirien flere gange af tsarrigets myndigheder.

Ved siden af de mange placher, fotos og informationstavler hænger nogle særligt smukke vævede tæpper fra de centralasiatiske sovjetrepublikker med hovedpersonens portræt. En afdeling viser skoven af gaver som vasaller og velyndere, beundrerer og tilbedere begunstige Sovjetunionens førstemand med. De væltede ind

fra alle verdenshjørner: porcelæn, vaser, malerier, buster ... Sovjetiske symboler i form af kommuniststjerner, hammere og segl pryder de fleste effekter. I det sidste rum når museets allestedsnærværende religiøse atmosfære sin tætteste form. Det svagt oplyste lokale indeholder – som det eneste – Stalins dødsmaske. For at understrege det sakrale klimaks holdes bronzesigtet oppe på en piedestal. En indisk familie gør store øjne. Faren spørger lavmælt guiden, om han må have lov til at tage et foto. Russiske turister defilerer forbi i en stemning af ærefrygt.

Buster, malerier, glasmontere og informationstavler til frit skue på Stalin-museet i Gori.

Foto: Jens Malling

3

RÅD TIL REJSEN

Fæstning:

Dette citadel knejser på en høj over Gori, kun få hundrede meter vest for Stalin-museet. Det stammer primært fra Middelalderen med tilbygninger fra det 17. århundrede. Den smukke udsigt gør fæstningen til et godt sted at opholde sig omkring solnedgang.

Krigsmuseum:

Krigsmuseet et par hundrede meter syd for "Stalintemplet" beskæftiger sig mest med de lokale indbyggers deltagelse i Anden Verdenskrig. Det har desuden en lille udstilling om krigen i 2008, hvor russiske styrker kortvarigt besatte Gori.

Huleby:

Den fascinerende og tidligere enorme huleby Uplistsikhe befinder sig 10 kilometer øst for Gori. Mellem det sjette århundrede f.v.t. og det første århundrede e.v.t. udviklede hulebyen sig til et af de vigtigste politiske og kulturelle centre i området. Den var hjem for 20.000 indbyggere.

Sådan at helliggøre den georgiskfødte despot, hvis rædselsherskab kulminerede i årene 1937-38, hvor hundredtusinder af uskyldige sovjetborgere blev skudt, kan virke grotesk og frastødende. Derfor: Som en lille erkendelse af Stalins ikke ubetydelige skyggesider åbnede for omkring 15 år siden et supplement til museet.

Under en af trappeafsætterne, der fører op til de overdådige udstillingssale, tror man først, man er gået forkert. Måske bruger personalet rummet

Fortsættes ►

I alt seks store sale er sat af til at udstille genstandene, der har med Gori's berømte og berygtede bysbarn, Josef Stalin, at gøre. Foto: Jens Malling

Ungdommen kender ikke nok til Stalin. De vil hellere spille computer end at åbne en bog. Derfor kender de ikke deres historie. Det er ærgerligt.

Msija Naotjasjvili,
museumsinspektør

► til at opbevare rengøringsmidler? Nej, her mindes ofrene for Stalin-tidens repressioner. Blandt andet erindreren den lille ekstraudstilling om det vidt udbyggede og berygtede system af Gulag-fangelejre.

I et skummelt, halvmørkt hjørne har kuratorerne rekonstrueret en efterretningsofficers kontormiljø – komplet med forhørslampe og dokumenter flydende ud over skrivebordet. En uniform tilhørende det hemmelige politi NKVD hænger på stumtjeneren. Organisationen foretog de udrensninger, som Stalin udtænkte, men blev også selv udrenset. Blandt andet blev NKVD-chefen Genrikh Jagoda henrettet i 1938, og hans efterfølger Nikolaj Jesjov i 1940.

Gæster fra hele verden

Museumsinspektøren holder til på sit kontor i nærheden af souvenirbutik og billetsalg. Msija Naotjasjvili har arbejdet i Gori's vigtigste kulturattraktion gennem flere årtier.

»For længe siden kom jeg frem til, at Stalin havde en ekstremt modsætningsfuld personlighed. Han må have været utrolig klog og karismatisk, når hele verden sådan interesserer sig for ham,« siger hun.

Museumsinspektøren hæfter sig ved, at byens kendte søn bidrager kraftigt til turismen.

»Vores gæster kommer hertil fra hele verden – hvert år,« fortæller hun.

Inden Perestrojka – omvæltningerne, der førte til Sovjetunionens afvikling i 1991 – havde museet mere end en million besøgende om året ifølge Naotjasjvili. Tallet er siden sunket til omkring 50.000, stadig nok til at være Gori's altoverskyggende attraktion. Mens interessen særlig blandt udenlandske turister er stor, beklager hun de yngre georgieres ligegyldighed over for byens ikon.

»Ungdommen kender ikke nok til Stalin. De vil hellere spille computer end at åbne en bog. Derfor kender de ikke deres historie. Det er ærgerligt,« siger hun.

Kan nutidens politikere i Georgien lære noget af Stalin?

»Dette afsnit af historien viser nok mest, hvordan man ikke skal bære sig ad,« siger Naotjasjvili, idet hun viser ud ad døren og over mod det sidste af museets tilløbsstykker: Stalins personlige jernbanevogn. Sovjetunionens leder hadede at flyve, så den grønne togvogn tog ham blandt andet til konferencen i Jalta på Krim i 1945. Ved den lejlighed førte han forhandlinger med Storbritanniens premierminister, Winston Churchill, og USA's præsident, Franklin Roosevelt, om Europas fremtid.

Den indiske familie klemmer sig ind i Stalins tilholdssted på hjul og tager den luksuriøst indrettede togvogn nærmere i øjesyn.

Den har soveværelser, et køkken, badeværelse, et rum til vagterne samt et mødelokale med konferencebord. Sovjetunionens øverste leder er kendt for sin mistænksomhed og lagde stor vægt på sin personlige sikkerhed: Togvognen udgør nærmest et rullende forsvarsværk. Tykke panser-

plader får dens vægt op på 83 ton. Blandt andet på grund af sin påpasselighed i det giftige politiske miljø, han regerede i, døde Stalin af naturlige årsager som 74-årig.

Han er ikke begravet i Gori, men derimod på Den Røde Plads i Moskva, hvor man stadig kan opleve ældre beundrere lægge blomster på hans grav. ■

KORT: AH

REJSEN DERTIL

Blandt andre Lufthansa og Pegasus Airlines flyver til Georgiens hovedstad, Tbilisi, med mellemlanding i henholdsvis München og Istanbul. Priser fra omkring 2.500 kr.

Fra Tbilisi afgår minibusser og fællestaxier til Gori fra metrostationen Didube. Den 85 kilometer lange tur koster få lari. Danskere kan opholde sig visumfrit i Georgien i op til 90 dage.

AKTIV FERIE Ta' med på opdagelse

NYT! NU MED FLY

ER DU / I TIL OPLEVELSER UD OVER DET SÆDVANELIGE?

DU HAR CHANCEN FOR, SAMMEN MED OS AT UDFORSKE LANDENE PÅ BALKAN. RUMÆNIEN - MOLDOVA - BULGARIEN TRANSNISTRIEN - SERBIEN - DONAU DELTAET

Ring i dag efter katalog. Rejseleder er ejeren selv. JS Rejser har 25 års erfaring med Balkan - specielt Rumænien. Turene er med fly fra Billund og bus i besøgslændende. ALLE REJSER ER MED 1/2 PENSION. PÅ KUROPHOLDET ER DER HELPENSION.

8. dages tur Transylvanien & Maramures
Afg. 15. oktober ..... Kr. 4.995,-
15 dages rundtur i Rumænien og Donau-Deltaet.
Afg. 28. maj ..... Kr. 8.995,-
15 dages rundtur i Rumænien - Republik Moldavien
Og Transnistrien Afg. 2. juli ..... Kr. 9.495,-
17 dages rundtur Rumænien - Bulgarien og Serbien.
Afg. 5. august ..... Kr. 11.995,-
8. og 11 dages kurophold. Forkæl dig selv.
Afg. Hele året Pris fra ..... Kr. 5.995,-
Kurophold er der 2 dage m/1/2 pension. Resten af opholdet er hel pension kan bestilles hele året.

Ring 2149 0357 eller 2365 0457 - Mail: info@jsrejser.dk - Se mere på www.jsrejser.dk